

श्रीमद्भगवद्गीता अध्याय ८

ॐ श्रीपरमात्मने नमः

अथ अष्टमोऽध्यायः

अर्जुन उवाच

किन् तद्-ब्रह्म-म किम्-ध-ध्यात्-

मद्, किद् कर्म पुरुषोत्तम ।

अधिभूतम् च किम् प्रोक्त, -मधिदैवद् किमुच्-यते

॥ ८-१ ॥

अधियज्ञह् कथद् कोऽत्र, देहेऽस्मिन्-मधुसूदन ।

प्रयाणकाले च कथम्, द-ज्ञेयोऽसि नियतात्म-भिहि

॥ ८-२ ॥

श्रीभगवानुवाच

अक्षरम् ब्रह्म-म परमम्, स्वभावोऽध्यात्म-मुच्-

यते ।

भूतभावोद्-भवकरो, विसर्गह् कर्मसंज्ञितहा ॥ ८-

३ ॥

अधिभूतद् क-क्षरो भावह्, पुरुषश्-चाधिदैवतम् ।

अधियज्ञोऽहमेवात्र, देहे देहभृतां वर ॥ ८-४ ॥

अन्तकाले च मामेव-स्, स्मरन्-मुक्-
त्वा कलेवरम् ।

यह् प्रया-ति स मद्-भावम्, याति नास्-
त्यत्र संव्वायहा ॥ ८-५ ॥

यम् यं व वापि-स् स्मरन्-भावन्, त्यजत्-यन्-
ते कलेवरम् ।

तन् तमे-वैति कौन्तेय, सदा तद्-भाव-भावितहा ॥
८-६ ॥

तस्मात्-सर्वेषु कालेषु, मामनुस्मर युध्य च ।
मय्यर्पित-मनोबुद्धिर्,-मामेवैष-यस्य-संव्वायम्
॥ ८-७ ॥

अभ्यासयोगयुक्तेन, चेतसा ना-न्-य-गामिना ।
परमम् पुरुषन् दिव्यम्, याति पार्थानुचिन्तयन् ॥
८-८ ॥

कविम् पुराण-मनुशा-सितार,-मणो-रणीयाम्-
समनु-स्-स्मरेद्-यहा ।

सर्वस्-य धाता-रम-चिन्त्यरूप,-
मादित्यवर्णन् तमसह परस्-तात् ॥ ८-९ ॥
प्रयाणकाले मनसाचलेन, भक्-
त्या युक्तो योगबलेन चैव ।
भ्रुवोर्मध्ये प्राणमावेश्-
य सम्यक्, स तम् परम् पुरुष-मुपैति दिव्यम्
॥ ८-१० ॥

यदक्षरं वेदविदो वदन्ति, विशन्ति यद्य-
तयो वीतरागाहा ।
यदिच्छन्-तो ब्रह्-मचर्यम्
चरन्ति, तत्ते पदम् संग्रहेण-प प्रवक्ष-ये ॥ ८-११ ॥
सर्व-द्वाराणि संयम्य, मनो हृदि निरुध्-य च ।
मूर्ध्-न्या-धायात्-मनह् प्राण,-
मास्थितो योगधारणाम् ॥ ८-१२ ॥

ओमित्येकाक्षरम् ब्रह्-म-व, व्याहरन्-माम-
नुस्मरन् ।
यह् प्रयाति-त् त्यजन्-
देहम्, स याति परमाङ् गतिम् ॥ ८-१३ ॥
अनन्यचेतास् सततम्, यो माम् स्मरति नित्यशहा ।

तस्-याहम् सुलभह् पार्थ, नित्ययुक्तस्-
य योगिनहा ॥ ८-१४ ॥

मामुपेत्य पुनर्जन्म, दुह्खालय-मशाश्-वतम् ।
नाप्-नुवन्-ति महात्मानस्, संव्दि-
धिम् परमाङ् गताहा ॥ ८-१५ ॥

आब्रह्-मभुवनाल्लोकाह्, पुनरा-वर्तिनोऽर्जुन ।
मामुपेत्य तु कौन्तेय, पुनर्जन्म न विद्-यते ॥ ८-१६
॥

सहस्र-युगपर्यन्त, -महर्-यद्-ब्रह्-मणो विदुहु ।
रात्रिम् युग-सहस्रान्तान्, तेऽहोरात्रविदो जनाहा ॥
८-१७ ॥

अव्यक्-ताद्-व्यक्तयस् सर्वाह्, प्रभवन्-त्य-
हरागमे ।
रात्र्यागमे प्रलीयन्-ते, तत्रैवा-व्यक्त-संज्ञके ॥ ८-
१८ ॥

भूत-ग्रामस् स एवायम्, भूत्-वा भूत्-
वा प्रलीयते ।
रात्र्यागमेऽवशह् पार्थ-प, प्रभवत्-य-हरागमे ॥ ८-
१९ ॥

परस्-तस्मात्-तु भावोऽन्योऽ, -व्यक्तोऽव्यक्तात्-
सनातनहा ।

यस् स सर्वेषु भूतेषु, नश्-यत्-सु न विनश्-यति ॥
८-२० ॥

अव्यक्तोऽ-क्-क्षर इत्युक्-तस्,-
तमाहुह परमाङ् गतिम् ।
यम् प्राप्य न निवर्तन्-ते, तद्-धाम परमम् मम ॥
८-२१ ॥

पुरुषस् स परह् पार्थ, भक्-त्या लभ्यस्-त्व-नन्-
यया ।

यस्यान्-तस्-स्थानि भूतानि, येन सर्वमिदन् ततम्
॥ ८-२२ ॥

यत्र काले त्वनावृत्ति,-मावृत्तिम् चैव योगिनहा ।
प्रयाता यान्-ति तङ् कालं व्, वक्ष्-या-मि भरतर्षभ
॥ ८-२३ ॥

अग्रिर्-ज्योति-

रहश् शुक्लश्, षण्मासा उत्तरायणम् ।
तत्र-प् प्रयाता गच्छन्-ति-ब्, ब्रह्-म-ब् ब्रह्-
मविदो जनाहा ॥ ८-२४ ॥

धूमो रात्रिस्-

तथा कृष्णश्च, षण्मासा दक्षिणायनम् ।

तत्र चान्द्र-मसम् ज्योतिर्,-योगी प्राप्य निवर्तते ॥

८-२५ ॥

शुक्लकृष्णे गती ह-येते, जगतश्च शाश्वते मते ।

एकया यात्यना-वृत्ति,-मन्-यया-वर्तते पुनहा ॥ ८-

२६ ॥

नैते सृती पार्थ जानन्,-योगी मुह-यति कश्चन ।

तस्मात्-सर्वेषु कालेषु, योगयुक्तो भवार्जुन ॥ ८-

२७ ॥

वेदेषु यज्ञेषु तपस्-सु चैव, दानेषु यत्-

पुण्यफलम् प्रदिष्टम् ।

अत्येति तत्-सर्वमिदं विदित्-

वा, योगी परम् स्थान-मुपैति चाद्-यम्

॥ ८-२८ ॥

ॐ तत्-सदिति

श्रीमद्-भगवद्-गीतासु उपनिषत्-सु ब्रह्म-मविद्-

यायाम् योगशास्त्रे

श्रीकृष्णार्जुनसंवादे अक्षर-ब्रह्म-मयोगो नाम
अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥